

Lidé s psychosociálním postižením na autorských fotografiích ukazují, že život mimo ústav je pro ně šance i výzva

20.5.2022 - | Veřejný ochránce práv

Když se po dětství stráveném v dětském domově Lukáš Kudlička přestěhoval do Chráněného bydlení Ulita, ještě nevěděl, že právě udělal první krok na cestě k samostatnosti. Teď už tři roky žije v městském startovacím bytě, pracuje a sní o budoucnosti s přítelkyní: „Zatím spolu nebydlíme, ale doufám, že to jednou přijde. Chtěl bych jí pomoci, aby podobně jako já už nemusela mít omezenou svéprávnost,“ nastínil své plány Lukáš Kudlička.

Právě on je jedním ze dvou hlavních iniciátorů skupiny sebeobhájců z Uherského Hradiště. Na vernisáži okomentoval fotografii ze své cesty do Anglie: *„Dozvěděl jsem se tam víc o sebeobhájcích, co dělají a proč. Teď i já bojuju za práva lidí s nějakým omezením, stejně jako doufám, že ostatní lidi bojují i za mne,“* věří mladý fotograf. *„Důležité je podle mne mluvit, ukazovat se, bavit se o potřebách lidí s postižením třeba i s lidmi z úřadů, politiky a podobně,“* dodal. Kromě vystupování na internetu se v minulosti účastnil třeba i diskuze na komunitním setkání s místostarosty Starého Města u Uherského Hradiště a Boršic u Buchlovic a dalšími zástupci samospráv. Bavili se o dostupnosti bydlení pro lidi s postižením.

Právo na samostatný život v komunitě zakotvuje Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením. Monitorování toho, jak si Česká republika v naplňování Úmluvy vede, má na starosti právě veřejný ochránce práv. *„Aktuálně pracujeme na výzkumu, ve kterém analyzujeme plány jednotlivých krajů na deinstitucionalizaci sociálních služeb ústavního typu. Dlouhodobě upozorňujeme, že nejde jen o pouhé přemístění lidí z velkých ústavů do menších domů, ale především o jejich reálné zapojení do komunity,“* vysvětluje Romana Jakešová, která v Kanceláři veřejného ochránce práv vede odbor monitorování práv lidí s postižením.

Přestože stát přenesl organizaci deinstitucionalizace sociálních služeb na kraje, měl by dohlédnout na to, zda je celý proces efektivní, lidé z ústavní péče opravdu odcházejí a jsou na to skutečně připravováni i podporováni v samostatném životě. Zatím například v legislativě úplně chybí definice takzvané komunitní služby. *„Nezbytným předpokladem samostatného života, ať již zcela mimo instituci nebo například v nějaké formě komunitní služby, je zajištění potřebné podpory ve všech oblastech života. A to je velmi individuální, někdo potřebuje každodenní pomoc pracovníků sociálních služeb, zdravotníků, nebo neformálních pečujících. Jinému člověku stačí podobná podpora například jen jednou týdně nebo podle potřeby na zavolání. Stát by s tím měl umět pracovat. Jednou z hlavních podmínek pro samostatný a nezávislý život je individualizovaná výše příspěvku na péči, která není limitovaná finanční hranicí, ale reflektuje rozsah potřeb člověka. Takže i člověk, který potřebuje pomoc 24 hodin denně, sedm dní v týdnu, by ji měl mít zajištěnou od státu a nemusel by spoléhat na pomoc blízkých pečujících nebo na finanční dary od soukromých dárců.“* doplnila právnička.

Sebeobhájci z Uherského Hradiště stejně jako všichni obyvatelé Chráněného bydlení Ulita ukazují, že s potřebnou podporou, samostatný život zvládnou. Projekt, kdy sami sebe představili pohledem skrz hledáček fotoaparátu, pomohl i vedení chráněného bydlení lépe pochopit jejich potřeby. *„Právě smysluplné využití volného času bývá u lidí s mentálním a kombinovaným postižením někdy obtížné.“*

Díky fotografování jsme takzvanou metodikou PhotoVoice mohli zjistit, jak tráví volný čas. Dávali nám návrhy, co by chtěli dělat. Cílem bylo pomoci jim, aby se neuzavírali před světem ve svém domácím prostředí,” popsala vedoucí Chráněného bydlení Ulita Uherské Hradiště Lenka Kaňovská.

Teď plánují uherskohradišští sebeobhájci navázat s Kanceláři veřejného ochránce práv užší spolupráci. Pomohou například s převedením některých informačních materiálů do verze pro snadné čtení.

https://www.ochrance.cz/aktualne/lide_s_psychosocialnim_postizenim_na_autorskych_fotografiich_ukazuji_ze_zivot_mimo_ustav_je_pro_ne_sance_i_vyzva